

Sămănătorul

Revistă Literară Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, G. SANOU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- I. SCURTU. — Traduceri negustorești și traduceri literare.
NATALIA IOSIF. — Pustiū (poezie).
MIHAIL SADOVEANU. — Un portret (traduceri din Maupassant).
N. N. BELDICEANU. — Mutul (povestire).
E. COSTAȘ. — În vacanță.
ST. O. IOSIF. — Fragment din drama «Zorile».
I. SCURTU și G. M. M. — Cronică.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI.

EXEMPLARUL :

In țară . . . 20 bani
In străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

In țară . . . 10 lei
In străinătate . 12 ,

„MINERVA”

Institiut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut:

NUVELE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DE

IOAN SLAVICI

Prețul: LEI 1.50.

De vânzare la toate Librăriile.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

<p>REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA : B-dul Academiei, 3, Strada Edgar Quinet, No. 4. BUCUREȘTI</p>	<p>ABONAMENTUL ANUAL</p> <p>În țară . . . . . 10 lei</p> <p>În străinătate. . . . . 12 »</p>
--	--

TRADUCERI NEGUSTOREȘTI ȘI TRADUCERI LITERARE

Ceia ce se petrece în viața literelor românești cu traduceri în proză, mai ales cu traduceri din opere literare celebre, este o adevărată batjocură a limbei noastre, a ori-cărui simț de cinste literară și chiar a ori-cărei îndatoriri de civilizație față cu marii autori universali. Cutare străin întreprinzător pripăsit printre noi de ieri alaltăieri, vrea să facă un gheșeft mai nobil? Repede cade la invoială cu alt străin, sau cu vr'un Român care-si cunoaște limba tot atât de bine ca străinul cu pricina, — și iată că «editorul» și «traducătorul» s-au întâlnit, căci se aseamănă, s-au înțeles, căci e vorba de gheșeft la amândoi, și s-au pus la pîndă. Pentru-că mai este nevoie de un lucru pînă să fie «afacerea» gata: trebuie o victimă, un scriitor oarecare, francez, german, englez, rus, scandinav etc., care autor să fie pus pe biuroul de scris — mai bine zis pe «masa de operație»... frauduloasă — a «traducătorului», care-l va ciopîrți în românește pînă ce bietul autor inhățat de gheșeftari își va fi dat tot duhul său literar în minile admiratorului și talmăcitorului său pe limba—noastră?, nu, ci pe limba lui însuși, care-i de obicei o construcție nefirească, barbară, potrivită scopului de-a masacra pe cutare scriitor nefericit.

Dacă «operația» a izbutit întîiaoară — și orice faptă rea izbuteste mai repede decît fapta cea bună —, apoi ține-te la serii de... «traduceri din autori mari» și la complici sau rivali sau chiar și imitatori servili ai traducătorului care a îndrăznit să comită asasinatul literar... model! Adevărate haite de scăpați de prin liceie, așa zișii «tineri de talent, dar fără șanse», apoi gazetari învechiți în meșteșugul de-a scrie așa de prost, ca să știi că citești o gazetă și nu o carte de literatură, de asemenea fel de fel de străini semi-intelectuali, — haite de acestea se formează și cutrieră literaturile străine de ție mai mare groaza. Și prada e bogată: traduceri curg gîrlă — gîrlă murdată, dar cu apă multă, să le fie de ajuns acelora, cari și literari-

cește pescuesc în turbure. Iar publicul, naiv și lacom să se «cultive», cumpără pe capete cutare și cutare masacrare în românește a osîndiilor scriitorii francezi, germani, englezi, scandinavii, etc.

Astfel s-aŭ petrecut lucrurile în literatura noastră, cu traduceri în proză, de cînd cinstiții scriitorii bătrîni aŭ murit, iar cei tineri nu le-aŭ înțeles rostul lor de traducători neobosiți. Astfel se mai comit și astăzi cea mai mare parte a traducerilor în proză din literaturile străine. Cine, dintre cunoscătorii mișcării noastre literare, nu și-ar putea arăta cu degetul pe «editorii» și «traducătorii» romîni, semi-romîni și ne-romîni cari își bat joc deopotrivă de literatura noastră și de cele străine cu edițiile lor? Nu mai pomenesc de traduceri oribile de prin foiletoanele gazetelor. Astea, încaltea, sînt crime obișnuite, zilnice, care nu mai uimesc și nu mai indignează pe nimeni. Pe cine ar mai revolta, de-o pildă, execuția înceată, dar înfiorător de dureroasă, la care e osîndit sufletul bietului Turghenjev, pentru romanul său «Părinți și fii», într'o gazetă din Ardeal, foarte românească, dealminteri, ca sentimente și idei.

Ci totuși, o «*asănare*» se pregătește parcă și pe acest tărîm mlăștinos al împărăției literelor românești: scriitorii noștri tineri, excelenți prozatori și oameni cari știu prețui și literatura pentru care scriu și literaturile străine din care învață atîtea—acești scriitori făgăduesc să revină la cinstita muncă de traducători a bătrînilor scriitori. Volumul de «Povestiri alese» — traduceri admirabile din opera neperitoare a lui Maupassant — pe care d. M. Sadoveanu îl scoate chiar acum în editura «Minerva», e ca un mijloc de ziuă al erei celei nouă de traduceri în proză, de traduceri *literare*, iar nu negustorești, care vor îmbogăți literatura noastră și vor spori mijloacele de educație literară a publicului cetitor romînesc.

Aflăm că editura «Minerva» plănuește să înceapă o bibliotecă întregă de asemenea traduceri din scriitorii străini — cu reputație universală — făcute de scriitori romîni... veritabili. E un gînd fericit și orice prieten al literaturii noastre trebuie să dorească și să ajute izbîndirea lui deplină.

I. SCURTU.

PUSTIU

I.

*De cîte ori un gînd mă 'mbie
Să trec, să dăruiesc o floare
Grădinii ce 'n a ei splendoare
E-atît de tristă și pustie...*

*Cu spor cresc tufele, se 'mbină,
Dar raze nu pot să pătrunză,
Și ce folos de-atîta frunză
Cînd nu-î o floare în grădină!*

*S'o vezi crescînd micuță-albastră
Că 'n larg parfumul 'și împrumută
Și nici nu simți cum ea strămută
Un colț de raiu pe lumea noastră!*

*Dar nu! mă tem să mut o floare
Pe-o brazdă-atîta de străină,
Să nu mi-o văd cum trist se 'nchină,
Și frîntă, într'o clipă moare.*

*Un vînt de ghiață parc-adie...
Deci cum a fost așa rămîină,
Cu umbra norilor stăpîină
Grădina tristă și pustie.*

II.

*De arșiță, pe brazda 'ntinsă
S'a răsucit firul de grîină,
De-atîta trudă parcă 'nvinsă
Adoarme țarna cea bătrîină.*

*Văzduhul tremură cu teamă
Să nu s'aprindă și tresare
In scînteieri, și nici o zleamă
De nor nu se arată-n zare.*

*Iar măcieșul se usucă
Și scutură morman de floare!
Zburînd în zări ca o nălucă,
Amute o priveghetoare.*

*E-atîta praf pe buruene
Ș'obidă pe întreaga lume!...
Dar cucul... nu-și încapă 'n pene
Mereu chiemîndu-se pe nume!...*

NATALIA IOSIF.

UN PORTRET*)

«Uite Milial!» zise cineva lîngă mine.

Mă uitai spre omul de care era vorba; de multă vreme doream să cunosc pe acest Don-Juan.

Nu mai era tînăr. Părul cărunt, bătînd într'un fel de cenușiu turbure, sămăna cu căciulile acelea pe care le poartă oamenii de la Nord, și barba-i fină, destul de lungă, pînă la piept, părea de asemenea un fel de blană. Vorbea c'o femeie, plecat spre ea, grăind cu vocea scăzută, învăluind-o c'o privire dulce, plină de omagii și de dezmierdări.

Cunoșteam viața acestui om, sau cel puțin cunoșteam ce se știa. Fusesse iubit la nebunie de mai multe ori; și se desfășurasera drame, în care numele lui era amestecat. Se vorbea despre dînsul ca despre un om foarte seducător, căruia aproape nimeni nu i se poate împotrivi. Cînd întrebam pe femeile care-l lăudau mai mult, în ce stă puterea aceasta a lui, ele-mi răspundeau, după ce se gîndeau o vreme, căutînd pricina:

«Nu știu... Are un fel de farmec...»

Și nu era frumos. Asta era vădit. N'avea nimic din eleganța pe care ne închipuim că trebuie s'o aibă cuceritorii inimilor femeiești. Și mă întrebam, cu interes, unde se ascundea ispita lui? În spirit?... Nimeni nu-mi vorbise despre vre-un cuvînt al lui de spirit, nimeni nu-mi lăudase inteligența lui. În privire?... Poate. Ori în glas?... Căci glasul unor ființe are așa, grații sensuale, învingătoare, dulceața unor lucruri bune și rare. Ți-i foame parcă să le auzi, și sunetul cuvintelor lor pătrunde în noi ca o poftă de lucruri alese.

*) Din volumul «Guy de Maupassant. Povestiri alese. Traduceri de M. Sadoveanu» Prețul 2 lei.

Un prietin trecea. Il întrebaî :

— Cunoşti pe domnul Milial ?

— Da,

— Prezintă-ne, te rog, unul altuia.

După o clipă ne stringeam amîndoi minile și vorbeam, între două uși. Ce spunea el era drept, îmi plăcea s'ascult, fără să aibă nimic deosebit. Glasul, în sfîrșit, era frumos, dulce, dezmiertător, muzical ; dar auzisem voci mai cuceritoare, mai mișcătoare. Il ascultam cu tăcere, cum privești curgînd un izvor drăgălaș. N'aveam nevoie, ca să-l urmăresc, de nici-o încordare a gîndirii, nici subînțelesuri nu-mi ațîtau curiozitatea, nici-o așteptare nu-mi ținea încordat interesul. Ceia ce spunea el era mai curînd odihnitor, și nu cuprindea nici dorința vie de a răspunde și contrazice, nici aprobări entusiaste.

De-altminteri era tot așa de ușor să-î răspunzi, pe cît era de ușor să-l ascuți. Răspunsul venea pe buze singur, îndată ce-și isprăvea vorba, și frazele mergeau spre dînsul ca-și-cum ceia ce spusese el le făcea să iasă în chip firesc din gură.

Și'n curînd un gînd răsări în mine. Îl cunoșteam abia de un sfert de ceas și mi se părea acum că e unul dintre prietenii mei vechi, că tot ce venea de la el îmi era familiar de multă vreme : figura, gesturile, vocea, ideile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dintr'odată, după cîteva clipe de vorbă, îmi părea așezat în intimitatea mea. Toate ușile erau deschise între noi, și cred că dacă ar fi cerut, ași fi început îndată să-î spun secrete pe care nu le încredințezi decît vechilor prietenî.

De sigur că era o taină la mijloc. Stavilele acelea care sînt puse între toate ființele și pe care timpul le înlătură una cîte una, cînd simpatia, cînd aceleași gusturi, aceiași cultură intelectuală și legături neîntrerupte le descătușează încet-încet,—între mine și dînsul păreau că nu există și fără îndoială că tot așa nu existaî între dînsul și toți aceia — bărbați și femei — pe cari întimplarea îi arunca în cale.

După o jumătate de ceas, ne despărțirăm, făgăduindu-ne să ne mai vedem adese ; îmi dădu adresa, și mă invită la dejun pentru a-treia-zi.

Uitînd ceasul, sosii prea de vreme, nu-l găsiî acasă. Un servitor corect și mut deschise înainte-mî un salon frumos, cam întunecos, primitor și intim. Mă simții îndată bine, ca la mine acasă.

Decîte orî n'am observat înriurirea locuinței asupra caracterului și asupra spiritului ! Sînt odăi în care te simți totdeauna prost, altele, din potrivă, în care te simți totdeauna vorbăreț. Unele deși luminoase, albe, aurite, te întristează ; altele te învesolesc, deși sînt

îmbrăcate cu stofe liniștite. Ochiul, ca și inima, are urî și iubiri pe care nu ni le împărtășește, dar pe care le strecoară tainic în firea noastră. Armonia mobilelor, a pereților, stilul unui anasamblu, înriuresc dintr'odată asupra naturii noastre intelectuale, după cum aerul pădurilor, al mării, al munților ne schimbă natura fizică.

Mă așezați pe un divan pierdut supt perinî, și dintr'odată mă simții susținut, purtat, îmbrăcat de săcușoarele acelea de pene acoperite cu mătasă, ca-și-cum forma și locul corpului meu ar fi fost de mai nainte potrivite acolo.

Apoi început a privi în juru-mi. Nimic izbitor în odaie. În toate părțile lucruri frumoase și modeste, mobile simple și rare, perdele de Orient care nu păreau a fi de la Luvru, ci din interiorul unui harem, și, în fața mea, un portret de femeie. Era un portret de mărime mijlocie, înfățișînd capul și partea de sus a trupului, și mîinile ținînd o carte. Femeia era tînără, cu capul gol, pieptănată în colțuri, surizînd cu oarecare tristețe. Nu știu dacă era pricina capul gol sau mișcarea ei așa de naturală, dar niciodată nu mi s'a părut un portret mai la locul lui, decît acela, în odaia aceea. Toate portretele pe care le cunosc sînt de paradă, fie că dama are haine de gală, o pieptănătură aleasă, un aer de înțelepciune pe care-l arată înaintea pictorului, și după aceea înaintea tuturor celor cari o pot privi, — fie că a luat o înfățișare, așa, în voce, într'un neglijeu bine ales.

Unele staî în picioare, maiestose, în plină frumusețe, cu un aer de măreție, pe care nu l-au avut multă vreme în viața obișnuită. Altele își iaî mișcări de gingășie pe pinza neclintită; și toate au ceva, o floare sau un juvaer, o cută a rochiei ori a buzelor, care vezi bine că e pusă anume, de pictor, pentru efect. Fie că poartă o pălărie, o dantelă pe cap, sau staî așa, fără nimic, gicești în toate ceva ce nu-î tocmai natural. Ce? Nu poți ști, pentru-că nu le-ai cunoscut, dar simțești. Parcă sînt la o vizită undeva, unde vor să placă, unde vor să-și arate toată frumusețea; și-au studiat înfățișarea, cînd modestă, cînd măreață.

Dar despre femeia aceasta ce să spun? Era acasă la ea, — era singură. Da, era singură, căci suridea cum surizi cînd te gîndești, singuratic, ia ceva trist și plăcut, nu suridea ca atuncea cînd ești privit. Era așa de singură și la ea acasă, încit parcă făcea un gol în juru-î, în toată odaia, un gol desăvîrșit. Umplea încăperea, o locuia, o însuflețea singură; putea să între cît de multă lume, putea să vorbească, să ridă, să cînte chiar, ea ar fi fost totdeauna singură, cu

un suris singuratic, și singură ar fi dat viață camerei cu privirea-i de portret.

Privirea aceasta era fără asemănare. Cădea dreaptă asupra-mi, dezmiertătoare și fixă, fără să mă vadă. Toate portretele știu că sînt privite, și răspund cu ochii, cu ochi cari văd, cari gîndesc, cari ne urmăresc, fără să ne părăsească de la intrarea pînă la ieșirea noastră din încăperea în care locuiesc.

Acesta nu mă vedea, nu vedea nimic, deși privirea-i era ațintită asupra-mi, — și-mi adusei aminte de viersul surprinzător al lui Baudelaire :

Și ochii tăi atrăgători, ca o privire de portret...

Mă atrăgeau în adevăr cu o putere neînvinsă, stirneau în mine o turburare ciudată, puternică, nouă, ochii aceia zugrăviți, cari trăiseră sau cari trăiau poate încă. Ce farmec nesfirșit și molcom ca o adiere care trece, cuceritor ca un cer de amurg violet, trandafirii și albastru, melancolic ca noaptea care vine după aceia, — ce farmec izvora din cadrul întunecos al acestor ochi nepătrunși! Ochii aceia, ochii aceia creați prin cîteva atingeri de pensulă, ascundeau în ei o taină: ceia ce pare a fi și nu există, ceia ce poate să se arate într'o privire de femeie, ceia ce face să incolțească în noi iubirea!

Ușa se deschise. Intra domnul Milial. Se scuză de întirziere. Mă scuzați și eu că am venit prea degrabă. Apoi îl întrebai:

— Nu sînt indiscret dacă te întreb cine e femeia aceasta?

El îmi răspunse:

— E mama. A murit tînără...

Și dintr'odată înțelesei de unde vine farmecul neexplicabil al acestui om!

M. SADOVEANU.

MUTUL

Era foarte vesel vierul, Moș-Vasile, că pusese mîna pe un cine.

«Să stai așa, fără nici o javră, în pustietatea asta, ți-i oare cum, spunea vecinului; dormi odată mai greu, ca omul ostenit, se înțelege, și dacă n'ai un cine să te vestească, te pomenești că te calcă hoții într'o noapte și-ți ia, nene, purcelu, și ce bruma îi mai cade la îndămînă și tu nici habar n'ai... Așa, dacă ai o javră, îl auzi lătrînd și din lătrat înțelegi în data mare, dacă e ori nu cineva. Și dacă nu ți se pare lucru curat, puți mîna pe pușcă, eși binișor afară și: «Care e acolo, mă, că-l curăț de pe fața pămîntului!»

Dădu-se de cine în vie. Cînele, cînd a dat cu ochii de el, a rupt-o de fugă, apoi s-a oprit și s'a uitat îndărăt. Moș-Vasile a prins a striga : «Na cățel... Na cățel...» pleznind din degete. Cînele sta în loc, da din coadă și se uita la el ; dar nu îndrăznea să se apropie.

Era un biet cine slab, numai pielea întinsă pe oase, o umbră de cine. Blana îi era opărită în mai multe locuri și părea mîncată de molii pe unde se vedea pelea. Era unul din cîinii aceia nenorociți, pe care gospodarii îi alungă cu pietre cînd îi prind prin curțile lor pline de vietăți, care trăesc mai mult cu ce găsesc prin gunoalele maidanelor și rătăcesc ca niște arătări, goniți cu înverșunare de ceilalți cîni, sătuî.

Cînd văzu că vierul n'aruncă cu nimic asupra lui, se mira parcă, sta și-l privea cu ochi lui umiliți și plini de suferință de cine flămînd, bătut și alungat de toată lumea.

Vierul porni. El stătu o clipă în loc, apoi porni ca o umbră în urma lui. Cînd moșneagul se oprea și-l striga : «Na cățel... Na cățel...» se oprea și dinsul ; cînd pornea moș-Vasile, se lua după el. Și tot așa, pînă aū ajuns în bătătură. Atunci bătrînul dădu fuga în casă, luă de pe fund o bucată de mămăligă și-i aruncă numai o parte ; cînele începu a minca lacom, tremurînd din tot trupul, bătînd din coadă. După ce sfîrși, ridică capul și se uită la bătrîn ; așteptînd să-i mai arunce.

Moș-Vasile : «Cuciu-cuciu-cuciu... Na cățel, na cățel...» Și-i azvirli, altă bucătică de mămăligă, mai aproape. Cînele se apropie cu frică oprindu-se din cînd în cînd și uitîndu-se la moșneag și inghiți și pe a doua.

Și tot astfel, aruncîndu-i mămăligă, îl viri în cramă și izbi repede ușa. Cînele speriat dădu să fugă ; dar n'avu pe unde. Bătrînul luă dintr'un cui lanțul și cureaua cînelui care-i turbase și : «Cuciu-cuciu... Cuciu-cuciu ; saracu cățel... Saracu cățel...» se apropie de el și începu a-l mîngăia. Atunci cînele se lăsă la pămînt și începu să-i lingă minile tremurînd și uitîndu-i-se în ochi ; iar moșneagul îi încătără mă binișor cureaua și de-acolo îl legă în fața pridvorului, murmurînd foarte vesel : «Ha-ha-ha, te-am căptușit, pungașule...»

După vr'o săptămînă însă băgă de seamă că nu latră :

«Măi al ciorilor, de ce n'o fi lătrînd oare?»

Trecu și-a doua săptămînă, cînele pace, nu latră.

Cînd eșia bătrînul din bojdeucă, prindea a sări în două picioare, arătîndu-și limba roșie, între dinții lucitori, bătînd cu labele de dinainte aerul, uitîndu-se cu ochi vioi acū, în care luceau două luminiți de argint.

Într'o zi moșneagul spuse vierului de alătura :

«Știi, nene Ioane, că nu latră de loc cînele ?

— Cum se poate ?

— Zău, nu.

— O fi bolnav.

— Da n'are nici pe dracu : mănincă cit șapte, o mămăligă cit roata carului dacă i-ai da, toată o mănincă...

— Ei, atunci eu i-s popa... Dacă nu l-oî face la noapte să latre, să nu-mi mai dai ziua bună, toată viața dumitale.

— Te cinstesc, nene Ioane, zău te cinstesc, să mă bată Dumnezeu, dacă nu-ți dau din toată sărăcia o oca de rachiū. Da cum ai să faci, mă rog ?

— Treaba mea cum am să fac».

După ce se înnoptă bine, Moș-Vasile își aprinse luleaua și s'așeză în pridvor. Cine știe unde, departe, în liniștea ce s'așternuse, s'auzeau niște lătrături întărtate. La via de peste drum, picura din cînd în cînd o talangă. Și dinspre baltă venea o boare de vînt cu miros de pește și de papură putredă.

Moșneagul pufăia din lulea în întuneric, și cînd trăgea mai tare i se vedeau, o clipă, în rîmeneala cărbunelui musteața lăsată a oală și nasul.

«Măi, al ciorilor, da ce dracu o să facă zmintitu ăla de Ion?» se gîdea moș-Vasile.

Și deodată auzi ceva zgrepțănînd în dosul cramei. Și îndată după asta o piatră căzu lingă botul cînelui care dormea. Cînele sări speriat, dar nu latră. Și dintr'odată sări în fața lui o momîie cu un cap cit o baniță și cu un cojoc întors pe dos și prinse a sări și-a bate într'o căldare. Cînele se viri lingă perete, cu coada între picioare, cu spinarea zbirlită, încovoiată, și-și arată dinții ; dar nu latră.

Moșneagul la început nu mai putea de rîs, se îndoia de șale și se pleznea cu minile peste genunchi.

«Măi, al ciorilor ce ești, nene Ioane, că m'ai băgat în boale, așa m'am speriat, nene Ioane...»

Nenea Ion dacă văzu că nu latră cînele în ruptul capului, începu a-l croi cu o nuia peste cap, peste șale. S'apropia, îl izbea, apoi se trăgea repede înapoi și cînele se repezea la el clătănînd din dinți, pe urmă se vira iar în perete cu spinarea încovoiată, cu ochii și dinții lucind în lumina lunei. Iar Moș-Vasile nu mai putea de rîs, se înăbușea, ridea cu lacrimi.

După ce se liniști însă, se minie și luă și el un cimag și începu a întreba.

«Așa javră, să mă bată Dumnezeu, dacă am mai văzut... Eă, dacă ar fi al meu l-ași omori, zise vierul cellalt și aruncă nuiăua cine știe unde.

Bătrînul tăcea și trăgea ca eșit din minți, cu 'n val ferbinte de minie în pept, și cînele tremura, se răpezea clănțănind, apoi se ghemuea în perete.

După ce se sătură de bătut, scuipă, trase o înjurătură, își dădu pălăria pe ceafă și șueră prelung. Pe urmă zise :

«Să mă bată Dumnezeu, dacă nu-l omor în bătae...»

Cellalt vorbi :

«Nu se poate să nu latre javra dracului.. Asta nu se poate... Nu s'o fi deprins încă la dumneata, Moș Vasile...

— Poate, răspunse moșneagul, scuihind într'o parte.

Și mai așteptă încă vr'o două săptămîni.

Cînd se trezea, uneori, noaptea, asculta să vadă nu cumva o să-l audă hămăind. Auzea lătrături departe, auzea lătrînd cînele vierului de alătura, pe al lui, însă, nu ; la el nu se auzea de cît țîriitul nesfirșit al greerilor.

Și moșneagul înjura printre dinți și scuipa plin de năduf. Mai fuma o lulea de tutun, mai tușia, se mai uita pe fereastră să vadă de nu-i cumva cineva la purcel, se mai ceoșmolia în pat, apoi adormia și prindea a horăi.

Intr'o zi făcu o momîie albă dintr'un băț și niște cirpe, și, din cînd în cînd, noptea, tirziu, i-o arăta, doar o lătra ; dar cînele tăcea, iar bătrînul se minia și-l bătea.

In altă zi plănui să-l chinuească cu foamea și cîteva zile nu-i dădu de cît apă. Cînd eșia, cînele se ridica, i se uita în ochi, și tremura nările, îi urmărea toate mișcările.

Iar moșneagul mormăea c'o lucire de oțel în ochi, c'o lumină de plăcere crudă pe fața zbîrcită și neagră :

«Nu-ți dau, javră, să mănînci, pînă cînd nu-i lătra... degeaba te uiți la mine, lua-te-ar hengherii...»

Și cînele, într'un tirziu, lăsa în jos capul, se culca cu botul pe labe și închidea ochii.

Apoi, într'o zi, cînd socoti că l-a răzbit foamea, Moș-Vasile se așeză să mănînce în pridvor. Îi arată, din cînd în cînd, o bucată de mămăligă și cînele se zbătea în lanț chinut de foame, ridica botul și adulmea mîncarea care aburea în strachina de subt nasul roș al bătrînului, îi urmărea mina păroasă, mare și neagră, cu vinele umflate, de la strachină la gură și de la gură la strachină.

Și numai după ce-l chinui astfel, multă vreme, se îndură să-i

arunce o bucată de mămăligă pe care cinele, o înghiți tremurind, cu lăcomia din întiile zile.

Se împlini o lună jumătate de cînd îl avea și tot nu hămăia.

Moșneagul vroia să-l împuște; dar vierul de alătura îi zise:

«Nu-l împușca, Moș-Vasile... Să facem noi altceva... Da știi, ceva frumos de tot... Să mori de rîs...

— Ce să facem? întrebă morocănos bătrînul.

— Uite ce... — dacă nu ți-o plăcea, mă rog, păcatul meu o fi, — să-î legăm de coadă un ibric, o bucată de tablă, știi ceva care să hodorogească tare, ș'apoi să vezi frumusețā, cînd i-om da drumul, ca din pușcă pornește, Moș-Vasile, să mă bată Dumnezeu, dacă nu ți-o plăcea; știi cum fuge?, nici epure nu-l ajunge, ca *trinul* se duce...»

Moșneagul ridea, arătîndu-și un dinte negru.

«Măi, bată-te să te bată... Da știi că-î bun planul tău?... Ia stai să caut, neică, o rugină de ibric, ceva...»

Și Moș-Vasile intră în bojdeucă și se auzi hodorogînd printre cioveie. Nu trecu mult și se ivi rîzînd c'o tavă veche de tinichea și cu 'n capăt de frînghie.

«Ce zici, e bună, nene Ioane?

— Sfîntă, Moș-Vasile... Stai, că-ti facem noi de petrecanie, javră afurisită...»

S'apropiară de cine. Cinele începu a se gudura și prinse a linge mînile moșneagului:

«Stai, că vezi tu pe dracu...»

Il scoaseră în drum. Îi legară zdravăn tingirea de coadă și, cînd îi dădu drumul, moșneagul îl pocni peste șale cu'n par. Și cinele ametit de durere, îngrozit de hodorogeala tinichelii, porni ca o săgeată, într'un nor de pulbere, și cu cit vuia mai tare tingirea, cu-atîta fugea mai năpraznic, mai înspăimîntat, și, cit ai clipi, se făcu nevăzut la cotitura drumului.

Iar în urmă, în mijlocul uliței, cei doi prieteni rideau cu lacrimi, se frîngeau de șale înainte și înapoi, se apucau cu amîndouă mînile de coaste, se băteau peste șalvarii bulgărești.

Și nenea Ion, din cînd în cînd, striga cu lacrimi pe obraz:

«*Trinul*, Moș-Vasile, să jurî că-î trinul... Să mă trzînească Dumnezeu, dac'am mai văzut așa fugă de cînd maica m'a făcut...»

Și de atunci, de cite ori se 'ntilnea, și-aduceau aminte de goana nebună a cînelui și se porneau pe rîs.

Dar iată că într'o dimineață, după vr'o lună de zile, cînd eși Moș-Vasile din casă, dădu cu ochii de cine:

«Ptiu!, bată-te Dumnezeu!, făcu moșneagul, crucîndu-se.

Cinele flutură din coadă și se apropie tiriș, pînă la picioarele încălțate cu niște imineî mari, albiți de pulbere. Atunci bătrînul injură și-i trase din răsputeri un picior în deșert și cinele fugi. Dar cînd ajunse în mijlocul viei, se opri, întoarse capul și începu a bate din coadă :

«Huooo, arătarea dracului!» țipă moșneagul zvîrlind cu bulgări după el.

Cinele mă fugi cițiva pași și iar se opri și 'ntoarse capul.

Atunci Moș-Vasile intră în casă, eși îndată cu pușca, îl luă la ochi și trase. Cinele se rostogoli cu pîntecele în sus, dădu de cîteva ori din picioare, apoi rămase neclintit cu labelle zgîrcite. Moșneagul se apropie și-l lovi cu piciorul ca să vadă dacă n-a murit, și după aceasta, foarte liniștit se îndreptă spre bojdeucă, ca să ia un hîrleț să-l îngroape.

N. N. BELDICEANU.

IN VACANȚĂ

— DIN SCRISOAREA UNUI LICEAN SĂRAC —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«...Clinghete de clopote și plesnituri de biciu, mă fac să sar de pe scaun și să-mi scot în ceardac geamantanul zdrențuit, încuiat cu o lacată veche, și bocceaua cu așternutul.

Plecam, ca în fiecare an, să petrec o parte din vacanța de vară într'un tîrgușor din munții Moldovei.

Zgomotul clopoțelilor crescuse tare, — trăsura trecuse de cotitura străzei, — și apoi se întrerupsese brusc.

Birja se oprise înaintea porțiței noastre.

Tata vine repede de afară, tîrîindu-și puțin piciorul drept.

«— Hai, hai, repede, c'a venit birjarul tocmit.»

Trebue să-mi iaș ziua bună. Aș vrea să-i spun cuvinte duioase, să-l mîngiș că rămîne singur, numai cu necazurile, multe de tot de la o vreme, dar lacrimile stau gata ca o armată în dosul unui zid, și simt că la cea dintăi vorbă, la cea dintăi spărtură în zidul care le oprește, vor porni navalnic.

Abia pot să îngîn : «Sărut mîna!» și să-l sărut sfios, fără sinceritate parcă.

El mă ia în brațe, mă sărută apăsat pe amîndoi obrajii, înțepîndu-mă cu barba-i cărunță, tunsă scurt.

Mă zmuncesc aproape, din îmbrățișare, apuc geamantanul, tata i-a legătura și trecem repede prin ograda plină de buruieni printre care

o cărărușă îngustă duce la portiță. Birjarul înalt și slab, cu ochii cercuiți cu roș, ca la hulubi, îmi ia calabalicul și-l leagă la spatele trăsorei vechi și colbăite.

Mă înghesuesc cum pot pe scăunașul de dinainte.

«Hii!» sbiară Jidanul și caii îndemnați și de o lovitură de iușcă, porniră la trap, sunîndu-și rar și în diferite tonuri, clopotele legate de git.

Așa cum stau văd pe tata, rămas în portiță, cum mă petrece cu ochi induioșați, umezi.

Lacrimile-mi vor să curgă, apăs pleoapele tare, cercînd să le opresc, ele se scurg totuși, însemnînd două dungi ferbinți pe obraji.

Mi-e rușine de tovarășii de drum și nu ridic pleoapele de cît după ce trag șapca bine pe ochi.

În gînd îmi osîndesc slăbiciunea nervilor mei cari se distind la orice induioșare.

De toți eram opt în trăsură. Trei dinapoi, doi pe scăunaș și trei pe capră. Birjarii, jidani au o artă deosebită de a încărca trăsurile...

Cele din urmă case ale tîrgului au rămas în urină și acum trăsura merge pe șoseaua județiană pardosită cu praf.

E ceasul unu. Soarele dogorește tare. E atîta lumină în cît sînt silit să-mi schimonosesc fața ca să las să pătrundă cît mai puține raze, în ochi. Din cînd în cînd pleoapele îi acopăr cu totul și atunci mi se pare câte-odată că trăsura merge înapoi, altădată că stă pe loc.

Roțile se învîrtesc fără zguduituri și, aproape să ațipesc, cînd lovindu-se de un bolovan, saltă trăsura, trezindu-mă. Ridic capul, speriat.

Soarele e ascuns acum de un nor. Parcă-î mai răcoare.

Tovarășii mei de călătorie, toți conaționali cu birjarul, încep interogatorul:

«Undi ti duuci?»—«Ci-î tati dumitali?» etc.

Răspund scurt la două trei întrebări, apoi plictisit: «Ce vă pasă?» și înfirșit exasperat: «Lăsați-mă în pace!»

Atîta așteaptă și ei și sar la harță:

«Pintrî di ci ti superî? Parcî ț'am ficut șivà?»

— Ti-am muncat, mî roog?»

Îs mulți, îs singur. Tac și-î las să vorbească.

Păduri întunecate mărginesc drumul pe-o parte, de cealaltă parte cîmpii întinse împărțite în forme regulate colorate felurit.

Cînd urcam cite un povîrniș mai ridicat, mă dam jos, și, cu minile afundate în buzunarele pardesiului, mergeam pe cărarea de lingă șosea.

Caii merg la pas, clopotele sună rar, tremurat.

Mă gîndesc la timpul cînd făceam drumul ăsta numai cu mama și

cînd, după multe rugăminți, eram lăsât să staū pe capră și cite odată chiar să țin hățurile, lucru ce mă făcea nespūs de fericit. Cite nenociri n'au venit de atunci!

Acum familia-ī împărăsiată în toate părțile, noi siliți să petrecem vara la neamuri, care și ele sînt destul de strimtorate.

Clopotele au tăcut. Înțeleg că s'a isprăvit dealul și mă urc iar în trăsura, care își ia mersul potrivit.

Incepe să se răcorească bine. Două povîrnișuri mai avem de urcat și am ajuns.

Soarele s'a ascuns după dealul din dreapta, cerul e roș, parcă s'au aprins pădurile.

Am trecut primul deal. Pădurile, din ce în ce mai întunecate, au rămas în urmă și acum drumul nu-l mărginesc de cît stilpii de telegraf, cari fug încetinel în direcție contrară mersului trăsurei.

Incep a mă gîndi la cei la cari mă duc.

Ce-or fi făcînd? Cum au să mă primească?

Am trecut și al doilea deal. Înaintea noastră, (acum m'am așezat dinapoī căci unul din călători s'a oprit la un sat), luminii roșietice ce ne privesc ca niște ochi de lup, se văd. Un hămăit repede de cîce vestește intrarea noastră în tîrgușor. Căi pornesc la galop săltînd trăsura pe bolovanii mari ai așa zisului pavagiū.

Hodorogeala trăsurei, sunetul clopotelor, sbieretele birjarului, trezesc toți cîinii mahalalei și fac pe locuitori să iasă în praguri. Trăsura cotește scurt la stînga și se oprește înaintea casei mătușei mele. Nimeni nu se arată. Imi iaū geamantanul și legătura, plătesc birjarului și împing portița care se deschide scîrțîind. Un dulău se repede lătrînd gros. Il strig pe nume și mă recunoaște. Tot n'a eșit nimeni. Mă sui pe ceardarul ce înconjoară ca un briu casa și bocănesc tare mergînd. Ușa antrenului e deschisă. Intru înăuntru și-mi așcz într'un colț bagajul. Se aud zgomote de farfuri și pe sub ușa din dreapta se strecoară o dungă lată de lumină.

Bat încetișor, cu sfială, la ușă.

«Intră», răspunde un glas cunoscut.

Apăs clanța și pășesc pragul. Lumina puternică din sufragerie mă face să clipesc des. Mesenii toți sînt cu capetele întoarse spre ușă.

«P-o-te Costaș!» zice mătușa mea. Atât. Nicî o lucire de bucurie pe fețe, nicî un cuvînt de bună-venire.

Cu inima strînsă sărut mîna moșului și mătușai, și mă așcz pe un scaun depărtat de masă. Mă întrebă dacă am mîncat. Unde era să mîncîc? Totuși spun că da. O tăcere penibilă domnește apoi. Citeva

întrebări banale și răspunsuri la fel încearcă în zadar s'o întrerupă.
Vorbele par'că sună falș.

Cînd m'am culcat, tîrziu, pe canapeaua cu droturile eșite, o nesusă mîhnire m'a cuprins, și lacrimile, cu greu stăpînite pînă atunci, au început să curgă lin, udînd perna în care mi-erau înfundați obrajii».

E. COSTAȘ.

FRAGMENT DIN «ZORILE»
(Dramă istorică în 2 acte.)

ACTUL I. Sc. II.

Acțiunea se petrece într'un sat din Ardeal. Părintele Dan fugise spre Țeara Romînească la începutul revoluției din 1848. Pe drum e apucat de remușcări, se întoarce pe căi dosite acasă, unde într'o noapte furtunoasă ajunge și găsește acolo pe soția s'a Justina și pe bătrîna lui mamă Anisia, al cărei bărbat fusese ucis de Unguri în acest răstimp. După scena de revedere, urmează:

JUSTINA (veselă)

Dar 'eî fi flămînd, sărăce! / Central University Library Cluj

(Se învîrtește sprintenă și pe timp ce așterne masa)

Iacă... merg să scot și vin...

De știam că vîi, firește te-așteptam cu masa gata...

Dar tot ți-am păstrat bucate... că Ionică numai «tata»

Mă-a cîntat azi toată ziua... O, te pomenește 'ntr'una,

Dane... (veselă) Staî să vezi... Ionică... am să'ți spun acum una,

Să te minunezi, părinte... Știi că eî 'l învîț să scrie...

Ce să vezi ? azi, la amiază, îmi aduce o hîrtie

Mizgălită și pe față și pe dos : «am scris rîvaș

Pentru tata... să-l trimetem, mamă».

PĂRINTELE (cu duioșie)

Bietul copilaș !

(Justina ia cana și scoboară în pîmniță. bătrîna se uită lung și dureros la dînsul, dar nu zice nimic).

PĂRINTELE (turburat)

Cum te uiți la mine, mamă :

ANISIA (aparte)

Ce să fac ? Să-î spun ?.. să-l las ?.

PĂRINTELE.

Mamă, tu'mă ascunzî...

ANISIA (tresărind)

Nîmica!

PĂRINTELE

Stăi așa, fără glas...

ANISIA (stăpinindu-se cu greu)

*Fătul meu, sînt vremuri grele! (oftează.)**Însă, măî întîi de toate,**Aî nevoie de hođină... Măî pe urmă ne-om socoate!*

IUSTINA.

*(Se întoarce, pune pe masă o cană cu vin și se așează și ea la masă, alături de bătrînă. Sfătoasă.)**Îți spuneam despre Ionică... Este el cam răsfățat,
Nu e vorbă, dar încolo... a să ajung' un învățat!
Soarbe cartea, și ce mîndru știe el să ție pana...**(cu părere de rău)**Dar dacă-î închisă școala... îl învăț și eu, sărmana,
Cum mă tae capul... Doamne, un copil așa cuminte
N'am văzut, nici nu măî este! (lingușitoare) Ghicî cuî seamănă, părinte!*

PĂRINTELE (vesel, cu paharul în mînă, se uita la Iustina)

(Afară vremea se răsbună și către sfîrșitul scenei se potolește aproape de tot.)

ANISIA (întunecat)

Dane! bea să prinzi putere...

PĂRINTELE (tresărind)

Dumnezeu să dea noroc! (bea)

IUSTINA ȘI ANISIA (oftind amîndouă).

Dumnezeu să te audă!

PĂRINTELE

*Ce ciudat e-al sorții joc!**Astăzi stăi cu voi la masă — ieri băteam cîrări pustii...*

IUSTINA (mirată)

Cînd te-ai reîntors din Țară?

PĂRINTELE

*Nici n'am fost!**De unde vii?**Unde-ai fost atunci?*

PĂRINTELE

Vai, mamă, multe-am pățimit! Povestea
Pribeगीeș mele-ș lungă, să v'o spun cu toate-acestea!

(Cătră Justina).

Știu, cînd am plecat, Justină, mai acum e săptămîna...
Vremuia ca azi. O noapte neagră... nu'ți vedeai nici mîna.
Caiș mei știu însu drumul și mergeai mîncînd pămîntul.
Am făcut popas în Sebeș... încetase-acuma vîntul...
I-am lăsat să mă răsufle, dar pușin... mî-era de grabă...
Toamă cînd își arătară zorile lumina slabă,
Am eșit la drumul mare și-am intrat apoi cu pace
În Sibiu... Era o lume, forfotînd încolo 'ncoace,
Intr'o zarvă fără seamă... Dar apoi, pe drumul țării,
Cătră Turnu-Roșu... Doamne, ce-am văzut, n'oîu da uitării
Cît oi fi 'n viață... Lume peste lume-amestecată
Și un vuet și-o strigare ca 'ntr'o mare 'ntăritată.
Stam și eu mă la o parte și-așteptam să'mi vie rîndul
În șiragul lung de care și trăsuri, — ci 'ntr'una gîndul
Mă purta la voi, și parcă mă muștra cu-amărăciune
Inima, că plec în țară, și mi se părea că'mi spune:
«Cum? Tu pleci cu toți aceștia, cînd un neam întreg se zbate
În avîntu-ș furtunatic cătră sfînta libertate?
Cînd atîși martiri cad jertfă pe altarele credinții,
Tu îți părăsești nevasta, și copilul, și părinții
Și te duci în altă țară, unde e măi lesne traiul,
Unde ninenea nu'ți cere portul să ți-l schîmbi, nici graiul?
Cum îi lași în voia sorții? Cine-asupră-le va 'ntînde
Mîinile ocrotitoare?» — Și simțeam, văi că 'mă cuprînde
Tot măi aprig remușcarea inima de jale arsă.
Să măi plec? — ziceam — măi bine dac'aș face calea 'ntoarsă.
Stam așa 'ntre două gînduri, cumpănindu-le în mîinte'mă.
Dumnezeu atunci scoase o 'ntîmplare înainte'mă.
Păn'atunci nici nu luasem seama, cum stăteam pe gînduri,
Că alături mă strigase cineva în două rînduri.
Cînd strigă a treia oară, m'am trezit ca din visare.
O femeie, — nu, o mamă, — și de neam, pe cît se pare,
Cu un prunc micuș în brațe, mă ruga plîngînd: «Părinte!
Aș doș caiș, cărușă bună, — nu'mă respinge-o rugămintă!
Îți plătesc ori cît ai cere, că bogată sînt, n'ăi teamă,
Ninenea nu vrea s'asculte însu pe o biată mamă!
Am pierdut trăsura noastră, — a luat-o înainte;
Du-ne păn'la Turnu-Roșu, — n'o să'ți pară rău, părinte!»
Mă uitam la prunc, și pruncul se uita dușos la mine,
Parcă mă ruga și dînsul să le fac atîta bine!

De Ionică și mai tare mă lovi atunci dorul,
 Nu 'mă găseam acum iertare că mi-am părăsit feciorul!
 M'am întors spre ea: «Femeie, ia'ți căruța, caii — iată
 Și argatul meu se 'ntorce și puteți pleca îndată!»
 Parcă nu-î venea să creadă, se uită zîmbind sfioasă...
 Cînd i-am spus din nou: «Femeie, mergi cu Domnul sănătoasă»,
 Am sărit jos din căruță; cînd femeia 'nduișoată
 Dete să 'mă sărute mină, eu m'am și pierdut prin gloată...
 Gîndul de-a veni acasă, de-a vă strînge-o clipă 'n brață
 Și-a pleca apoi în lagăr, numai el îmi da viață,
 Numai el îmi da tărie, orice piedice să 'nfrîng..

(Femeile au ascultat înduișoate, Iustina cu mina la gură; bătrîna, la 'nceput cu un aer sever, pe urmă, în cursul povestirii, fața i se luminează tot mai mult).

ANISIA (se ridică tremurînd și 'mbrățișează pe preot).

Sîngele-apă nu se face... Fiul meu, vin' să te strîng,
 Vin-o să te strîng în brațe... Văd, ești tot cel vechiul acum...

PĂRINTELE (continuînd).

Am pornit apoi spre casă... însă nu pe-acelaș drum...
 Mă temeam să nu mă prîndă... două nopți și jumătate
 Rătăcit-am prin hățîșuri și păduri întunecate...
 Ziua m'ascundeam și 'ndată ce vedeam că iar e noapte,
 Mă porneam, — dar orice sgomot, orice freamăt, orice șoapte
 Mă 'nghetau în loc de spaimă... și așa am dus-o 'ntruna...
 Cînd eram de sat aproape, tocmai se stîrni furtuna.
 Am avut noroc cu vremea... altfel mă prindeau pandurii:
 Nu era niciunu 'n casa de la marginea pădurii.
 Chefuiau la Hones, Sasul, toropiți de băutură...

IUSTINA.

Da, așa își trec ei vremea: Schingiuesc și bat, și fură
 Ce le cade 'n mină, pe urmă noaptea 'n circiumă s'adună
 Iar acolo joacă ciardaș; chiar se 'nceară 'mpreună
 Cînd sînt amețiți.-

PĂRINTELE.

Mișei!

CRONICA

I. *Știri culturale.*

D. Spiru C. Haret, ministrul instrucției publice și al cultelor, a căruia muncă neobosită pentru cultura românească este îndeobște cunoscută și prețuită, adresează «către toți învățătorii și învățătoarele, institutorii și instituțiile, profesorii și profesoarele de toate gradele» o circulară plină de sfaturi înțelepte pentru activitatea lor culturală, morală și economică în mijlocul poporului sătean. În legătură cu nenorocirea națională a răscoalelor țărănești și cu problemele sociale grele care-și așteaptă soluția grabnică, se dau la sfârșitul circularii următoarele îndrumări luminoase:

«Nimeni să nu piardă din vedere că acțiunea corpului didactic trebuie înainte de toate să aibă scopul de a aduce armonia și buna înțelegere între toți cei cari trăesc în această țară. *Ar fi, nu ilusoriu, ci criminal de a se crede că gravele probleme care se agită trebuie dezlegate contra unora sau altora.* Dezlegarea problemelor sociale are de scop de a găsi terenul de înțelegere care să concilieze cât mai bine toate interesele și care să permită tuturor supușilor unei țări să trăiască în pace unii lângă alții. Dacă nu ar fi așa, ar fi inutil a se înlocui o nedreptate prin altă nedreptate, perpetuându-se o stare de nesiguranță care este cel mai mare pericol social». Se spun aici adevăruri adânci, pe care nimenea din ciți vorbește și scriu despre «chestiunea țărănească» n'ar trebui să le nesocotească.

II. *Cărți.*

E o monografie prețioasă pentru specialiști și pentru oamenii activității financiare practice cartea d-lui Gr. L. Trancu despre «Administrațiunea societăților anonime» (Iași, Tipografia «Dacia», 1907; pg. 176 în 8° mare, preț 2 lei). Autorul, un harnic membru al tinerei noastre generații naționaliste, s'a remarcat și prin alte lucrări de știință comercială.

* Ziariștilor și publicului care se agită mereu de «scumpirea traiului», le recomandăm cu toată căldura broșura excelentă a d-lui Aurel Bunea, marele comerciant din Galați: «Scumpirea traiului», conferință ținută la Ateneul Cercului cultural din Galați (Galați, tip. «Buciumul român», 1907; pg. 25 în 8° mare; preț 50 bani). Este un studiu conștiincios și pătrunzător al cauzelor adevărate care provoacă scumpirea neîncetată a traiului la noi; răspunderea pentru acest rău o poartă «guvernanții noștri», cărora autorul le dedică lucrarea sa «în vederea legiferării diferitelor trusturi agricole și industriale» — o ironie fină, pe deplin meritată de aceia cari fac legi nechibzuite cu pretenția de a «proteja» dezvoltarea noastră economică! Sc.

* Cu ocazia Congresului de petrol s'a tipărit de către comitetul de organizare o serie întreagă de lucrări, memorii, albume și monografii asupra petrolului, industriei lui și asupra României, ca lămurire celor ce veneau din străinătate.

În special trebuie menționată aci o scurtă descriere a României, *La Roumanie*, 102 pagini, cu o hartă a României în culori, cu planul Bucureștilor, cu 18 frumoase vederi fotografice și portretul A. S. R. Principelui Moștenitor. E o publicație luxoasă, în care s'a dat o idee de istoria Rominilor și de etnografia acestei regiuni, o scurtă descriere orohidrografică și a climei, o schiță geologică și a solurilor arabile (de G. Murgoci), și o expunere a stării agriculturii și mai ales a industriei petroleului (de I. Tănăsescu). La sfârșit are o descriere amănunțită a Bucureștilor și a Sinaiei. ¹⁾ G. M. M.

III. Reviste.

În «Floarea Darurilor», nr. 25, d. N. Iorga arată într'un prim-articol însemnătatea corespondenței și notițelor prea luminatului episcop-cărturar Melhisedec, din care o parte le-a tipărit de curînd, într'o broșură (pe care nu am primit-o), d. C. C. Diculescu, supt titlul «Un episod diplomatic». Broșura cuprinde însemnările pline de interes istoric al lui Melhisedec, din misiunea sa în Rusia, la 1868. Tot d. N. Iorga dă și două traduceri ritmate și nerimate din Campbell («Marseiliesa» engleză și «La lupta de la Hastings»). Dl. S. Teodorescu-Kirileanu are cîteva notițe biografice despre Ion Creangă. D. Iorga continuă descrierile de călătorie («În marginea Snagovului»). Revista mai cuprinde un desemn de d. Stoica (Ușa paraclisului Episcopiei de Rîmnic) și material folcloric.

* «Muscelul», tinăra revistă cîmpulungeană, apare acuma supt direcția d-lui I. Ionescu-Botenî, colaboratorul nostru. Nr. 6 cuprinde sfîrșitul unei povestiri senine, de familie, a d-lui I. Botenî, apoi versuri populare și nepopulare (cele d'intîi superioare celor din urmă) și diverse articole folositoare.

* În revista cernăuțeană «Școala», nr. 4—5, avem un necrolog și o scurtă notiță biografică asupra răposatului dr. Vasile Găină, rectorul Universității din Cernăuți, profesor la facultatea de teologie. Fiū de țaran, răposatul s'a ridicat printr'o muncă uriașă la cele mai înalte trepte ale științei; a scris opere de valoare deosibită și era un fruntaș inimos al vieții sociale și culturale romînești în Bucovina; toată lumea care-l cunoștea regretă moartea lui neașteptată l-a secerat în floarea bărbăției.

* «Reforma», revistă politică, economică, ilustrată, se presintă cu numărul prim bine îngrijit, variat și cu ilustrații nouă și expresive. Articole și notițe scurte, sprintene și spirituale, toate de actualitate, plac totdeauna: acest lucru l-au înțeles d.d. George Vasiliu, prim-redactorul și V. Constantinescu-Florini, editorul-proprietar al revistei, și astfel au izbutit să dea un număr de revistă politică original și atrăgător. Sc.

¹⁾ Comitetul a dispus a se trimete această broșură profesorilor de științe de geografie și inginerilor cari vor trimete taxa de transport (25 bani) pe adresa d-lui G. Murgoci, secretarul congresului de petrol, ministerul domeniilor, București.

„MINERVA“

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut :

Vremuri de Bejenie

DE

M. SADOVEANU

Povestiri alese

de GUY de MAUPASSANT

Traduceri de

M. SADOVEANU

Prețul fiecărui volum : LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară.

Routăți Literare

apărute în editura
institului de arte

grafice și
editură

„**Minerva**”

București. — Bd. Aca-
demiilor 3, — Edgar-Quinet 4

M. Sadoveanu

**La noi,
în Vișoara**

Scrisori către un prieten

Prețul: Lei 2.—

Em. Gârleanu

**Cea d'intăi
Durere**

Prețul: Lei 1.50

Cu ilustrațiuni

I. A. Bassarabescu

Vulturii

Schițe și năvele

Prețul: Lei 1.50

M. Eminescu

Geniu Pustiu

— Roman inedit —

Ediția II-a

Prețul: Lei 2.—

N. Dunăreanu

Chinuții

Schițe
din viața de port

Prețul: Lei 1.50

V. Alecsandri

Teatru IV

Vol. V din opere complete

Prețul: Lei 1.50

N. IORGA

Prin Bulgaria la Constantinopol

Prețul: Lei 2.50